

Iratxe Esnaola
Informatika ingeniaria

Gaztetxoak, Internet eta lege urratzeak

Egungo gaztetxoak teknologien aroan jaio ziren eta teknologiek hazi eta hezten dira. Teknologiekin dira ume, gaztetxo eta bilakutuko dira heldu. Beraz, teknologien erabilera egokirako irizpide arrazionalik ez dutenean ere, teknologiek bizi eta interaktuatzeko dute. Eta premisa horren gainean, gero eta ohikoagoak dira teknologien erabilera desegokiak, erasoak eta delituak.

Erabilera desegokia gaztetxo batek bere kalterako soilik egiten duen erabilera gisa defini daiteke. Izan teknologiei denbora gehiegi eskaintzen dielako (nahi eta nornahirekin dagoela ere), edota bere bizitza pertsonala deskribatzen duten testu, argazki eta bideoak Interneten argitaratzen dituelako.

Erasoak beste gaztetxo bat ere inplikatzen du. *Cyberbullying*-ak honako ezaugarri hauek ditu: denboran irautean duen erasoak da; erasoak ez du izaera sexualeko elementurik barnebiltzen; erasotzailea eta erasotakoa adin bertsukoak dira eta aurrez kontaktua dute (mundu fisikoan); eta erasoak gauzatze bitartekoa teknologia da (telefono mugikorrek edo smartphoneak, sare sozialak eta edukien zabalkunderako plataformak, oro har).

Cyberbullying-ak mota ezberdinetako erasoak barnebiltzen ditu. Esaterako, sare sozialen bitartez gaztetxo batek beste gaztetxo bat iraintzea. Irain hori publikoa da, erasotakoaz gain beste ehunka pertsonak ikus dezakete eta, zenbait kasutan, erasotakoa anonimatuan mantentzen da eta erasotako gaztetxoaren integritate fisikoan eta psikikoan eragin zuzena bezain larria izan dezake. Beste adibide oso ohiko bat nortasunaren ordezkatzeko da, hau da, gaztetxo batek beste gaztetxo baten izenean edukia argitaratzea. Adibide bat sare sozialetako izan daiteke, non gaztetxo batek beste gaztetxo baten izenean kontu bat sortzen duen eta bera balitz bezala jarduten duen. Argazkiak igoz, mezuak idatziz, irainduz edota nahi duena eginez. Hori guztia, noski, beste gaztetxo guztiek jakin gabe.

Nortasunaren ordezkatzeko, gaur egun, delitua izan daiteke edo ez. Delitua da, adibidez, beste gaztetxo baten kontuan sartu (nolabait erabiltzaile-izena eta pasahitza lortuta) eta bere eduki pertsonaletara sarrera izatea. Baina profil edo kontu bat sortzea, erasotakoaren izena erabiliz baina bestelako informazioz erantsi gabe (argazki bat, adibidez), ez da delitua. Kasu horretan sare sozialaren arduradunei idatzi eta kontu hori ezabatzeko eskatzea da egin daitekeen gauza bakarra. Kontrara, eraso edo ordezkatu den gaztetxoaren datu pertsonalak erabiltzeak (aipatu argazkia, adibidez), norberaren irudiaren gaineko eskubidea urratzea dakar eta delitua da (kasuaren arabera, delitu penala ere bai).

Baina teknologien gaineko legeria hutsunez josia dago. Badira legeak islatzen ez diren kasuak. Adibidez. Beste gaztetxo baten izenean kontu edo profil bat sortzeko, normalean, posta elektronikoko helbide bat eman behar-

ko da, sortu den profila edo kontua aktibatzeke. Posta elektronikoko horrek, erasotzailearena izan beharko du, bestela, printzipioz, ez baitago modurik kontua aktibatzeke. Baina ohikoa da ere, gaztetxoaren ezjakintasun osotik, kontu edo profil bat sortzen saiatzea, erasotakoaren posta elektronikoko helbidea emanaz. Hortaz, berez erasoak jasan duen pertsonak berak jasoko du aktibaziozko mezua eta erasotakoak mezu horren aurrean duen jarreraren arabera, kontu hori sortzea lortuko da edo prozesua bertan behera geratzen da. Kasu honetan, berez, erasotakoa bera izan daiteke, nahi gabe, bere nortasuna ordezkatzeko helburuarekin sortutako kontua aktibatzen duena eta, hortaz, erasoari bide ematen diona. Baina legeak hutsune handi bat du kasu honetan.

Teknologien eta gaztetxoaren arteko binomioan, hutsune asko daude: legalak, kasu asko ez direlako islatzen; eta heziketakoak, gaztetxoek teknologien erabilera egoki bat egiteko irizpideak behar dituztelako (etxetik eta eskolatik). •

Gaur egun gaztetxoak teknologiek hazi eta hezten dira. THINKSTOCK

arkitektura / zientzia / teknologia

3 BEGIRADA: